

**VAN ABBEMUSEUM
EINDHOVEN**

COLLECTIEPLAN 2005

INHOUDSOPGAVE

	Voorwoord	p 3
1.	Taakstelling	p 4
2.	Operationele doelstellingen voor de collectie	p 4
	2.1. Nieuwbouw	
	2.2. Registratie en documentatie	
	2.3. Automatisering van het collectiebeheer	
	2.4. Behoud	
	2.5. Bruikleenverkeer	
	2.6. Conclusie	
3.	De bestaande collectie	p 8
	3.1. Omvang en samenstelling	
	3.2. Basiskenmerken	
4.	De collectievorming	p 9
	4.1. Algemeen	
	4.2. Het beleid: algemene uitgangspunten	
	4.3. Schenkingen en langdurige bruiklenen van derden	
	4.4. Afstoten, langdurige bruiklenen aan derden	
5.	Aankoopplan	p 12
6.	Ontsluiting collectie	p 15
	6.1. Collectiepresentaties	
	6.2. Ontsluiting	

Voorwoord

Het vorige collectieplan van het Van Abbemuseum betrof een periode van slechts een jaar: 2004. De reden daarvoor was de volgende. Per 1 september 2003 nam Jan Debbaut ontslag als directeur van het Van Abbemuseum en aanvaardde een nieuwe functie als directeur collecties van de Tate in Londen. Met ingang van 23 juni 2003 heeft het college van burgemeester en wethouders de verantwoordelijkheden van de directeur overgedragen aan een interim-directieteam. Dit team heeft de opdracht gekregen het beleid voort te zetten, in afwachting van de komst van een nieuwe directeur. Het collectiebeleid kon daarom slechts worden omschreven voor de periode van 1 jaar.

Sinds 1 augustus 2004 is Charles Esche de nieuwe directeur van het Van Abbemuseum. De visie op de toekomst van het museum wordt momenteel uitgewerkt in een aantal discussies in de staf en het management team. Deze discussies hebben geresulteerd in een aantal organisatorische wijzigingen die vanaf januari 2005 worden geëffectueerd. De belangrijkste daarvan zijn de overgang naar het werken in projectvorm en de aanstelling van een hoofd externe betrekkingen, dat leiding geeft aan de afdelingen communicatie en educatie. De tweede fase in het proces bestaat uit een bezinning op het gebruik van het gebouw en de manier waarop het Van Abbemuseum zijn activiteiten communiceert naar het publiek.

Waar het gaat om artistiek-inhoudelijke zaken, zullen deze discussies vorm krijgen in een aantal tentoonstellingen en projecten. Voorbeelden daarvan zijn de collectiepresentatie 'Nederland Niet Nederland' inclusief een bijbehorend symposium en de tentoonstelling rond de Biënnale 'Istanbul' die van september 2005 tot januari 2006 zal plaatsvinden.

In afwachting van de verdere resultaten van deze discussies en onderzoeken blijft het bestaande collectiebeleid voor een groot deel gehandhaafd. Alleen het aankoopbeleid is ingrijpend gewijzigd. Een en ander is opgenomen in het collectieplan 2005. We beschouwen dit plan als een overgang naar een nieuw collectieplan voor meerdere jaren.

1. Taakstelling

Het Van Abbemuseum is gesticht in 1936. De organisatie, collectie en activiteiten werden vooral na de Tweede Wereldoorlog systematisch uitgebouwd onder het beleid van (achtereenvolgens) Edy de Wilde (1946 - 1963), Jean Leering (1964 - 1973), Rudi Fuchs (1975 - 1987) en Jan Debbaut (1988 - 2003). Vanaf 1 augustus 2004 is Charles Esche aangesteld als directeur.

Het museum is een vakdienst binnen de gemeente Eindhoven, waarvan de taakstelling conform de doelstelling in de vakdienstbegroting 2003 als volgt werd vastgesteld: " Het promoten en toegankelijk maken van hedendaagse beeldende kunstuitingen van kwalitatief zeer hoog niveau teneinde betrokkenheid te vergroten en educatie en recreatie te bevorderen."

Het museum doet dit door:

- het in stand houden van een museum
- het verwerven, conserveren en tentoonstellen van een eigen kunstcollectie
- het organiseren van educatieve activiteiten zoals cursussen, rondleidingen, lezingen en symposia
- het voorzien in educatief/promotioneel materiaal zoals boeken, catalogi en brochures
- het in stand houden en uitbreiden van een hoogwaardige bibliotheekcollectie
- het organiseren van tentoonstellingen met werk van derden

De dienst beschikt daartoe over eigen gebouwen, een personeelsbestand van 40 fte's, ca. 80 freelancers en uitzendkrachten en 22 vrijwilligers. Het jaarlijkse exploitatiebudget bedraagt € 4.800.000,00. Het artistieke beleid staat onder de verantwoordelijkheid van de directeur, daarin bijgestaan door een wetenschappelijke staf van 1 hoofdconservator en 3 conservatoren (waarvan 1 conservator verantwoordelijk voor de collectie) en een externe 'commissie van bijstand' waarin binnen- en buitenlandse deskundigen zitting hebben. Door de nieuwe directeur zal de samenstelling van deze commissie worden aangepast.

Tot eind 2004 heeft het museum zich geconcentreerd op de uitvoering van het nieuwe beleid, zoals dat is geformuleerd in de *Beleidsnotitie inzake de toekomst van het Van Abbemuseum* die in december 1998 door de gemeenteraad werd goedgekeurd. In deze notitie is de reflectie over uitgangspunten en beleidsopaties weergegeven, de stand van zaken omschreven en het bestaande beleidskader getoetst in het licht van een aantal actuele maatschappelijke, artistieke en museale ontwikkelingen.

De consequenties van deze notitie zijn omgezet in operationele exploitatiegegevens in de *Exploitatieprognose 2000-2003*, die door de gemeenteraad werd vastgesteld in februari 2000. De in deze prognose geschetste doelstellingen zijn grotendeels gerealiseerd.

De *Exploitatieprognose 2000-2003* zal gevolgd worden door een nieuw ondernemingsplan, waarin de eerste beleids- en exploitatieopzet van het nieuwe museum zal worden geëvalueerd en waar nodig bijgesteld. In verband met het aantreden op 1 augustus 2004 van Charles Esche als nieuwe directeur is het opstellen van dit ondernemingsplan uitgesteld tot 2005.

2. Operationele doelstellingen voor de collectie

2.1. Nieuwbouw

Op 17 januari 2003 werd de nieuwbouw van het Van Abbemuseum geopend. Het aantal vierkante meters oppervlak voor tentoonstellingen is met een factor 4 vermenigvuldigd tot 4000 m². Daarmee is het museum in de gelegenheid om naast tijdelijke tentoonstellingen en projecten ook delen van de collectie in wisselende opstellingen te tonen. Het gebouw voldoet aan de huidige eisen voor passieve conservering en is voorzien van diverse publieksfaciliteiten.

2.2. Registratie en documentatie

Ter voorbereiding van de opening van de nieuwbouw werd de gehele collectie opnieuw geïnteriseerd. De belangrijkste gegevens werden bovendien gecontroleerd. Daarnaast is een collectiearchief opgezet waarin zich per kunstwerk een apart dossier bevindt met daarin alle beschikbare informatie over aankoop, installatie, conservering en restauratie.

Het streven is de basisregistratie en -documentatie van elk kunstwerk verder uit te breiden conform het plan *Beschrijving collectie* uit 1994. Een derde deel van de collectie is de afgelopen jaren uitgebreider gedocumenteerd. De voltooiing van dit project zal nog vele jaren in beslag nemen. De prioriteit ligt bij de nieuwe aanwinsten en de werken die in het museum worden gepresenteerd.

2.3. Automatisering van het collectiebeheer

Sinds 2002 vindt het collectiebeheer plaats met behulp van het digitale collectiebeheersysteem *The Museum System* (TMS). TMS vormt tevens de basis voor de digitale ontsluiting van de collectie voor het publiek. Het bevat uitgebreide mogelijkheden voor de documentatie van individuele werken. Begin 2005 zal een nieuwe update van het programma worden geïnstalleerd.

- Objectregistratie en -documentatie

De registratie- en documentatiegegevens uit de diverse digitale bestanden zijn naar TMS geconverteerd, grotendeels geüniformeerd en in de juiste velden ondergebracht. Daarnaast is een groot deel van de collectie gedigitaliseerd. Intussen zijn 2250 van de ca. 2650 inventarisnummers voorzien van een of meer digitale afbeeldingen. De overige werken worden digitaal gefotografeerd tijdens hun eerstvolgende presentatie in het museum.

- Standplaatsbeheer

De automatisering van de standplaatsregistratie is grotendeels afgerond. Er is een nieuwe standplaatscodering ingevoerd en zowel standplaats, verpakking (geldt alleen voor het buitendepot) als kunstwerk zelf is voorzien van een barcode. Momenteel worden ook de onderdelen van het kunstwerk voorzien van een barcode. Prioriteit hebben de nieuwe aanwinsten en de werken die tentoongesteld of uitgeleend worden. Het barcodesysteem is gekoppeld aan het collectiebeheersysteem TMS.

- Aanpassing werkprocessen

De invoering van TMS brengt veranderingen met zich mee voor de werkprocessen rond de collectie (registreren, documenteren, opslaan, uitlenen, verzenden, conserveren en restaureren). Deze veranderingen hebben tot doel de efficiëntie van de werkprocessen te verhogen en de kwaliteit en betrouwbaarheid van de gegevens te garanderen. De beschrijving van de nieuwe werkprocessen wordt vastgelegd in het *Kwaliteitshandboek Van Abbemuseum*. De functies registreren, documenteren, opslaan en uitlenen zijn inmiddels beschreven. Over de functie inspecteren worden in 2005 afspraken gemaakt.

2.4. Behoud

Het Van Abbemuseum deelt de heersende opvatting dat de conservering en installatie van moderne en hedendaagse kunst bijzondere problemen met zich mee brengen. Om deze problemen op een efficiënte manier het hoofd te bieden is in 1993 door de grote Nederlandse musea voor moderne en hedendaagse kunst en het ICN de *Stichting Behoud Moderne Kunst* in het leven geroepen. Deze Stichting heeft onder meer tot doel het bevorderen en coördineren van onderzoek naar conservering en restauratie van

moderne kunst en het bevorderen van theorievorming en discussie daarover. In de zomer van 2004 heeft de stichting daartoe een coördinator aangesteld. Deze functie wordt gefinancierd door de negen grote musea voor moderne en hedendaagse kunst en het ICN-collecties.

Het Van Abbemuseum maakt deel uit van de stuurgroep van deze stichting en neemt deel aan diverse projecten. Het meest recente daarvan is het project *Preservation and re-installation of installation art*, dat geïnitieerd is door het ICN in Amsterdam en waarin diverse grote musea en restauratiedeskundigen uit Europa samenwerken. Doel is het ontwikkelen van methodes voor de registratie, documentatie en het behoud van complexe multimediale installaties. Dit onderzoek wordt gerealiseerd met een financiële bijdrage van de Europese Unie in het kader van het *Culture 2000* programma. Het Van Abbemuseum heeft als casestudy het project *No Ghost Just a Shell* ingebracht. Dit project werd door het museum aangekocht in 2003 en bestaat uit 25 werken van 17 verschillende kunstenaars, waaronder de twee initiatiefnemers Pierre Huyghe en Philippe Parreno, Liam Gillick, Dominique Gonzalez-Foerster, Pierre Joseph, Joe Scanlan en Rirkrit Tiravanija. Centraal staat de figuur AnnLee, een 'Avatar' - een virtuele persoonlijkheid - die in Japan werd gemaakt voor de Manga-tekenfilmindustrie. Pierre Huyghe en Philippe Parreno kochten in 1999 de rechten, gaven het teken een eigen naam en startten het project *No Ghost Just a Shell*. Zij nodigden kunstenaars uit om de lege 'entiteit' AnnLee met verhalen en ideeën te vullen en zo een eigen leven en identiteit te geven. AnnLee verscheen in video's, schilderijen, sculpturen, installaties, posters, een tijdschrift en een publicatie.

- Tentoonstellings- en depotruimtes

De depots en tentoonstellingsruimtes in de nieuwbouw voldoen aan de huidige standaards op het gebied van passieve conservering. In de tentoonstellingsruimtes zijn temperatuur en luchtvochtigheid, luchtfiltering en verlichting computergestuurd reguleerbaar. Het invallende daglicht wordt gefilterd met behulp van UV-werend glas. De drie depots zijn voorzien van gescheiden, computergestuurde en volledig regelbare beheersystemen voor luchtvochtigheid, temperatuur en filtering. Ook de inrichting van de depots (kasten, rekken) voldoet aan de nieuwste normen.

- Conservering

Wat betreft de conservering is de stand van zaken als volgt:

- De werken op papier zijn - voor zover mogelijk - voorzien van zuurvrije passe-partouts en/of opslagdozen.
- Van de schilderijen behoeft 50% een beschermende achterwand. Daarvan is 35% gerealiseerd. Het resterende deel wordt uitgevoerd wanneer daar aanleiding toe is (bijvoorbeeld bij langdurig transport van de werken bij uitleen). De schilderijen zijn - indien mogelijk - voorzien van een professioneel ophangstelsel.
- De opslagwijze van grote sculpturen en complexe installaties is een zaak van voortdurende zorg en investering. De invoering van TMS maakt het mogelijk onderdelen van complexe installaties gescheiden op te slaan, waardoor het natuurlijke materiaalverval kan worden vertraagd. Prioriteit ligt bij de nieuwe aanwinsten. Alle gebruikte conserveringsmaterialen voldoen aan de huidige normen.
- Wat betreft de conservering van de videowerken sluit de werkwijze aan bij de normen zoals geformuleerd in het project *Conservering videokunst* van de *Stichting behoud moderne kunst*. De gehele collectie videokunst is geconserveerd op Betacam analoog of Betacam digitaal. Van elk werk is een vertoningskopie op dvd gemaakt.
- Conservering van fotowerken is een apart kennisgebied, waarmee het museum nog niet veel ervaring heeft. Wel is geïnvesteerd in opleidingen voor enkele medewerkers van de afdeling collectie. De fotowerken zijn inmiddels opgeslagen in materiaal dat geschikt is voor de conservering van foto's (PAT-getest materiaal).
- Het opstellen van een conserveringsplan voor film is uitgesteld tot 2005.
- De belangrijkste en meest complexe installaties in de collectie worden voorzien van een installatiehandleiding. Dit heeft tot doel de betreffende informatie beter te bewaren en toegankelijk te maken, de opbouw van de werken efficiënter te laten verlopen en het risico op schade te verminderen. De prioriteit ligt daarbij opnieuw bij de nieuwe aanwinsten en de complexere installaties die in het museum worden gepresenteerd.

2.5. Bruikleenverkeer

Ten aanzien van bruikleenaanvragen van museale instellingen in binnen- en buitenland is het

Van Abbemuseum in het verleden altijd zeer coöperatief geweest. Bruikleenaanvragen worden beoordeeld op: concept en belang van de tentoonstelling, professionaliteit van de aanvragende instelling, conditie van de ruimtes wat betreft klimaat en beveiliging. Daarnaast spelen in de beslissing mee: de conditie van het werk en uiteraard de beschikbaarheid. Bij bruiklenen buiten Nederland brengt het museum bij toekenning van het bruikleen de daadwerkelijk gemaakte kosten in rekening in de vorm van een eenmalig bedrag aan administratiekosten plus een aanvullend bedrag per werk voor het maken van het conditierapport en de voorbereiding van het transport. Binnen Nederland worden geen kosten in rekening gebracht, behalve wanneer er sprake is van 'out of pocket expenses'.

Bruiklenen aan derden t.b.v. tentoonstellingen

Jaar	Aanvragen			Geëffectueerd		
	Totaal	Nederland	Buitenland	Totaal	Nederland	Buitenland
1992	107	48	59	90	45	45
1993	126	54	72	105	45	60
1994	264	34	230	225	26	199
1995	248	23	225	211	15	196
1996	137	58	79	100	52	48
1997	141	36	105	112	34	78
1998	106	52	54	87	49	38
1999	126	55	71	60	28	32
2000	170	57	113	100	29	71
2001	127	53	74	50	22	28
2002	146	21	125	116	17	99
2003	60	18	42	16	4	12
2004	99	23	76	63	17	46

Toelichting:

Het aantal uitgeleende werken in 1994, 1995, 2002 is inclusief de werken die deel uitmaakten van de collectiepresentaties in het buitenland.

Voor het beleid ten aanzien van langdurige bruiklenen van en aan derden wordt verwezen naar de paragrafen 4.3. en 4.4.

2.6. Conclusie

De ingrijpende metamorfose die het Van Abbemuseum heeft ondergaan is gericht op een publieksgerichte aanpak en een betere collectiepresentatie en -ontsluiting. In totaliteit betekent dit een investering van ca. € 30.000.000,00 plus een structurele verhoging van het budget tot ca. € 3.600.000,00 per jaar. Dit kan gezien worden als een unieke inspanning en een groot engagement van een lagere overheid ten opzichte van de toekomst van haar museum voor hedendaagse kunst en zijn verzameling. De uitbreiding van de tentoonstellingsruimte geeft het museum de gelegenheid zijn collectie in meer en minder snel wisselende opstellingen te tonen. Hierdoor zijn meer en betere mogelijkheden ontstaan voor de uitbouw van een educatief programma. Zo kunnen we verbanden leggen tussen ontwikkelingen in de kunst van nu en het verleden en een breder publiek een consistente ervaring bieden.

3. De bestaande collectie

Hier wordt volstaan met een beknopte situering van omvang, samenstelling en basiskenmerken. Voor meer informatie verwijzen we naar het in 2002 verschenen *collectieboek*.

3.1. Omvang en samenstelling

Het Van Abbemuseum is het enige museum in Nederland dat zich zowel in het aankoop- als in het tentoonstellingsbeleid uitsluitend concentreert op de autonome moderne en hedendaagse beeldende kunst van de 20^e en 21^e eeuw. Het museum bezit een rijk geschakeerde collectie van hoge kwaliteit, die misschien niet behoort tot de omvangrijkste, maar wel tot de belangrijkste verzamelingen van moderne en hedendaagse beeldende kunst in Nederland. Momenteel omvat de collectie 2666 inventarisnummers (waarvan ca. 560 schilderijen, 217 sculpturen, 1300 werken op papier, 189 fotowerken en 400 audiovisuele werken, installaties etc., met een verzekerde waarde van ca. € 142.000.000,00. Dit aantal is inclusief 157 langdurige bruiklenen van derden (waarvan ongeveer de helft van privé-personen en de helft van overheidsinstellingen). Daarnaast heeft het museum van de Stichting René Daniëls een groot aantal werken in langdurig bruikleen ontvangen (92 schilderijen, 639 tekeningen, 118 notities en aantekeningen, 60 bladen grafiek).

3.2. Basiskenmerken

De verzameling bestrijkt de periode vanaf 1900 tot op vandaag aan de hand van een aantal goed uitgebouwde ensembles. Daarbij zijn vooral van belang: het kubisme, de Stijl, het constructivisme en de Lissitzky-verzameling, het expressionisme, de Nederlandse figuratie tijdens het interbellum, Cobra, Ecole de Paris, Zero, het neo-constructivisme, de materieschilders, Minimal Art, conceptuele kunst, Arte Povera, de Duitse schilderkunst van de jaren '70 en '80, en recent geformeerde en uitgebouwde ensembles eigentijdse sculptuur, installaties en videokunst.

De verzameling wordt vooral gekenmerkt door haar kwaliteit en de integratie van Nederlandse kunst in een internationale context; ze is vanaf haar ontstaan niet gericht op encyclopedische volledigheid, maar op een bewuste keuze voor de uitbouw van specifieke ensembles met een hechte onderlinge samenhang. Het verzamelbeleid, dat pas na de Tweede Wereldoorlog echt een duidelijke vorm kreeg, wordt gekenmerkt door het persoonlijke artistieke beleid van de opeenvolgende directeuren, die telkens andere accenten hebben gelegd gericht op hun eigen tijd- en generatiegenoten. Daarbij is steeds gestreefd naar een evenwichtige verankering van de ontwikkelingen in Nederland in een internationale context, en naar een directe relatie tussen het aankoop- en het tentoonstellingsbeleid. Van de meeste kunstenaars die in de verzameling zijn vertegenwoordigd werden mettertijd ook belangrijke tentoonstellingen ingericht, zodat de collectie tevens een kunsthistorisch en betekenisvol residu vormt van de activiteitengeschiedenis van het museum en de wijze waarop het museum via diverse museale beleidsopvattingen op de artistieke en culturele ontwikkelingen en het tijdsgebeuren heeft gereageerd.

Het belang van de verzameling berust tevens op de hoge internationale kwaliteit van vele individuele kunstwerken (van *Hommage à Apollinaire*, 1912 van Chagall, *Die Macht der Musik*, 1918 van Kokoschka, de *Prounenraum* (1923, reconstructie 1971) van Lissitzky, de Beuys-kamer uit 1971 en het *Tapis de Sable*, 1974 van Broodthaers tot de installaties *Categorical Imperative and Morgue*, 1999 van Mike Kelley en *Piccadilly Circus*, 2003 van Paul McCarthy).

4. De collectievorming

4.1. Algemeen

- De middelen

Het Van Abbemuseum beschikt over een eigen vrij besteedbaar jaarlijks aankoopbudget van ca. € 214.000,00. Bovendien ontving het museum in 2004 een provinciale subsidie voor aankopen van Nederlandse kunstenaars van € 22.689,00 en een subsidie in het kader van de *Regeling financiële ondersteuning voor museale aankopen beeldende kunst en vormgeving* van de Mondriaan Stichting voor aankopen van Nederlandse kunst van € 125.000,00. Van dit bedrag is 50% geormerkt voor de aankoop van Nederlandse kunst.

Gedurende de voorbije jaren heeft een dertigtal bedrijven – verenigd in de *Stichting Promotors Van Abbemuseum* – zich ontwikkeld tot een hechte steun voor het museum inzake de verdere collectievorming. Zij brengen jaarlijks een bedrag van ongeveer € 135.000,00 tot € 180.000,00 bij elkaar, waarover het museum vrij kan beschikken voor de aankoop van eigentijdse kunst.

Overzicht aankoopbudget Van Abbemuseum 1991 - 2004 in euro's

Jaar	Totaal	Van Abbe	Promotors	Subsidies
1991	420.438	166.356	110.775	143.307
1992	335.524	166.356	28.584	140.584
1993	607.802	171.529	302.181	134.092
1994	337.050	175.613	84.294	77.143
1995	488.525	175.613	93.427	219.484
1996	301.764	179.243	0	122.521
1997	1.270.131	181.058	621.679	467.394
1998	379.814	184.689	54.454	140.672
1999	325.360	189.226	0	136.134
2000	580.839	191.949	162.000	226.890
2001	436.082	195.579	0	240.503
2002	966.704	200.570	630.000	136.134
2003	406.503	211.000	0	195.503
2004	361.689	214.000	0	147.689
totaal	7.218.225	2.602.781	2.087.394	2.528.050
gemiddeld	515.578	185.913	149.100	180.575
proportioneel	100%	36%	29%	35%

- De resultaten: overzicht aanwinsten 1991-2004

Jaar	Kunstwerken				Kunstenaars				
	Totaal	Herkomst			Totaal	Aanvullend	Nieuw		
		Regionaal	Nationaal	Internat.			Regionaal	Nationaal	Internat.
1991	35	6	12	17	19	11	2	4	2
1992	25	2	7	16	14	11	0	0	3
1993	25	6	7	12	18	14	1	2	1
1994	24	5	8	11	15	9	0	3	3
1995	43	2	16	25	21	14	0	3	4
1996	18	2	7	9	11	9	0	0	2
1997	18	2	10	6	12	7	1	1	3
1998	21	1	14	6	13	9	0	3	1
1999	44	6	33	5	15	10	0	4	1
2000	35	3	4	28	9	0	3	3	3
2001	68	40	4	24	8	7	0	0	1
2002	34	2	1	31	24	6	0	1	17
2003	31	0	10	21	12	7	0	3	2
2004	10	2	5	3	8	7	0	1	0
Totaal	431	79	138	214	199	121	7	28	43
Gemiddeld	30,79				14,21				
Percentage	100%	18%	32%	50%					

4.2. Het beleid: algemene uitgangspunten

De collectievorming stoelt – uiteraard in samenhang met de beschikbare middelen - op een aantal duidelijke beleidsuitgangspunten:

- **Aanvulling van de historische basiscollectie**

Uitbreiding van de historische basiscollectie evenals invulling van historische lacunes wordt niet systematisch nagestreefd. Zeer uitzonderlijke kansen die zich voordoen kunnen echter onderwerp zijn van incidenteel beleid op basis van een uitzonderlijke prioriteitsafweging en bijzondere middelen.

- **Eigentijdse kunst**

Het beleid is doelbewust gericht op de eigentijdse kunstsituatie en (vanuit de traditie van het Van Abbemuseum) voornamelijk op de vorming van min of meer coherente ensembles, die op een selectieve wijze belangrijke hedendaagse ontwikkelingen vastleggen (zowel nationaal als internationaal, waarbij gestreefd wordt naar interrelatie, samenhang of dialectiek). Daartoe wordt binnen clusters werk verzameld van aan elkaar gerelateerde kunstenaars en worden bepaalde kunstenaars via meerdere aankopen op langere termijn gevolgd, zodat uiteindelijk een genuanceerd en complex beeld van hun individuele ontwikkeling en hun standpunten gegeven kan worden. Van kunstenaars die gebruik maken van uiteenlopende media wordt getracht ook deze differentiatie in de collectie zichtbaar te maken.

- **Samenhang met het tentoonstellingsbeleid**

Er wordt zoveel mogelijk uitgegaan van een samenhang tussen tentoonstellings- en aankoopbeleid. Tentoonstellingsprogramma en verzamelbeleid worden voortdurend op elkaar afgestemd en reageren op elkaar. Individuele werken of collectieonderdelen, maar ook het ontbreken daarvan, kunnen de aanleiding vormen voor het maken van tentoonstellingen. Omgekeerd worden de kennis en deskundigheid die worden opgebouwd tijdens de voorbereiding van tentoonstellingen optimaal benut voor het verwerven van nieuwe werken. Er is een goed overzicht van het oeuvre van de kunstenaar, de nog beschikbare werken en de relatie van deze werken tot de collectie van het museum. De kunstenaar kan aanvullende informatie over het werk geven en er kunnen afspraken gemaakt worden over hantering (installatie, conservering, uitleen enz.).

- **Internationaal, nationaal, regionaal**

Het is ons streven een kwalitatief hoogwaardige collectie op te bouwen, waarbij we geen verschil willen maken tussen internationale, nationale of regionale kunst. Wel willen we juist met kunstenaars in de regio een bijzondere relatie opbouwen door middel van discussies en speciale activiteiten. Deze activiteiten staan echter los van de collectievorming.

- **Deelcollecties**

De collectie wordt gezien als een geïntegreerd en samenhangend geheel, zonder autonome deelcollecties van bijvoorbeeld fotografie of vormgeving. De aanwezige werken op dat punt hebben een directe relatie tot de verzameling beeldende kunst en hebben daarin een aanvullende functie (b.v. fotowerken van beeldende kunstenaars, of gebruiksobjecten of maquettes van beeldende kunstenaars).

De bibliotheek van het Van Abbemuseum kent een zekere traditie (en boeiende ensembles) op het punt van grafische vormgeving en in het bijzonder kunstenaarsboekjes en -edities. Het verzamelbeleid van de bibliotheek streeft naar een zo volledig mogelijk bezit van dit soort uitgaven van de hand van beeldend kunstenaars die in de verzameling een belangrijke rol spelen.

4.3. Schenkingen en langdurige bruiklenen van derden

Het Van Abbemuseum stelt zich in principe gereserveerd op ten aanzien van het aanvaarden van schenkingen (in de vorm van kunstwerken) en langdurige bruiklenen. Aan het aanvaarden van een schenking gaat een periode vooraf waarin beide partijen onderzoeken in hoeverre het aangeboden kunstwerk daadwerkelijk op zijn plaats is binnen het museum en of het museum aan de verwachtingen van de schenker kan en wil voldoen. Langdurige bruiklenen vormen een niet te onderschatten risico

binnen een collectie. Het gevaar bestaat dat er 'omheen' wordt verzameld. Wanneer het bruikleen later door de bruikleengever wordt teruggetrokken, ontstaan gaten die door de waardestijging niet of niet gemakkelijk kunnen worden hersteld. Het museum is daarom van mening dat de collectie niet geformeerd mag en kan worden rond sleutelwerken die niet in eigendom zijn. Langdurige bruiklenen zijn wel aanvaardbaar wanneer ze een (soms belangrijke maar nooit cruciale) aanvulling vormen op een collectieonderdeel, of wanneer goede afspraken gemaakt kunnen worden over verwerving door het museum in de toekomst. Zijn de langdurige bruiklenen afkomstig van andere overheidsinstellingen, dan zijn deze risico's kleiner, maar nog steeds niet volledig uit te sluiten.

4.4. Afstoten, langdurige bruiklenen aan derden

Ten aanzien van het afstoten van collectieonderdelen staat het Van Abbemuseum enigszins gereserveerd. De collectie is beperkt van omvang en van hoge kwaliteit. De uitbreiding van de tentoonstellingscapaciteit heeft tot doel deze verzameling permanent in wisselende presentaties te tonen. Minder actief te tonen werken worden regelmatig langdurig uitgeleend aan overheidsinstellingen of collega-musea. Van een inactief deel van de collectie dat in aanmerking zou komen voor afstoting is vooralsnog geen sprake.

Bovendien vertelt de collectie, door de nauwe samenhang tussen aankoop- en tentoonstellingsbeleid, de geschiedenis van het verzamel- en tentoonstellingsbeleid. In 1999 zijn op basis van dit thema vier collectiepresentaties gemaakt met de (voormalige) directeuren van het museum. Zoals uit deze tentoonstellingen bleek, toont de collectie de visie van voorgangers op de ontwikkeling van de beeldende kunst in hun beleidsperiode. Ze is daarom ook van groot belang voor de receptiegeschiedenis van de beeldende kunst.

Langdurige bruiklenen aan derden vallen uiteen in twee categorieën:

1. Bruiklenen aan niet-museale instellingen voor representatieve doeleinden. Van oudsher zijn een aantal werken in langdurig bruikleen bij de Raad van State. Daarnaast zijn werken ondergebracht bij enkele diensten van de gemeente Eindhoven.
2. Bruiklenen aan collega-musea in Nederland. Het betreft werken die in de collectie minder goed functioneren (het gaat daarbij om werken die onder meer zijn ondergebracht bij het Dordrechts Museum, het Groninger Museum en het Museum Slager in Den Bosch). Daarnaast bevat de collectie een aantal werken die uitstekend als ruilobject zouden kunnen fungeren. Wij denken daarbij bijvoorbeeld aan de werken van Miro en Ernst, waarvoor het museum Boijmans van Beuningen in Rotterdam belangstelling heeft. Een beleid ten aanzien daarvan wordt momenteel uitgewerkt.

Het aantal werken dat langdurig is uitgeleend aan derden bedroeg in 2004 34 (waarvan 22 aan niet-museale instellingen zoals de gemeente Eindhoven en de Raad van State voor representatieve doeleinden en 12 aan collega-musea).

5. Aankoopplan

Het Van Abbemuseum volgt de ontwikkelingen in de beeldende kunst in zowel de regio als daarbuiten. Wij zien de collectie als één geïntegreerd geheel waarbij geen sprake is van een strikte scheiding in categorieën of hokjes, in regionale, nationale of internationale kunst.

Een kritische beschouwing van de huidige collectie levert een aantal inzichten op die om bijstelling vragen. Een daarvan is het feit dat er in het verleden in verhouding weinig werk is aangekocht van vrouwelijke kunstenaars. Bovendien lag de nadruk zowel in het tentoonstellings- als in het aankoopbeleid op de Amerikaanse en West-Europese kunst. Een derde punt is het feit dat de kunst uit de jaren negentig niet optimaal vertegenwoordigd is. Vandaar dat we in de toekomst extra aandacht zullen besteden aan het werk van vrouwelijke kunstenaars, onze blik meer zullen richten op Oost-Europa, Centraal- en Zuidoost-Azië en het Midden-Oosten, en ons zullen richten op versterking van de jaren negentig en de eigentijdse kunst.

- 1900 - 1960

Evenals in het verleden het geval was wordt uitbreiding van dit historische collectieonderdeel evenals invulling van lacunes daarin niet actief nagestreefd.

- 1960 - 1990

In verband met het belang, de beschikbaarheid en de relatief lage prijs van films en video's van kunstenaars uit de jaren zestig en zeventig heeft het museum de afgelopen jaren gekozen voor de aankoop van vroege films en video's van Bruce Nauman, John Baldessari, Paul McCarthy, Mike Kelley en Dan Graham. Vanaf 2005 zal de verdere uitbreiding van dit collectieonderdeel bestaan uit de aankoop van videowerken van vrouwelijke kunstenaars uit diezelfde periode, waaronder Valie Export, Joan Jonas, Martha Rosler en Carolee Schneemann.

Het museum is bekend om zijn belangrijke verzameling werken van de Russische kunstenaar El Lissitzky, aangevuld met werken van Moholy-Nagy, waaronder een replica van de *Licht-Raum-Modulator*. Dit collectieonderdeel van Oost-Europese en Russische kunst is echter nooit verder uitgebouwd. Daarom willen we in de toekomst de collectie uitbreiden met een aantal specifieke posities uit de kunst van na 1960, in het bijzonder uit het vroeger socialistische deel van Europa. We denken daarbij aan werk van Edward Krasinski, Jiri Kolár en Milan Knizak.

Het museum beschikt over een consistent ensemble kunst uit de jaren tachtig. Dit onderdeel bestaat uit objecten en installaties van kunstenaars die reflecteerden op het functioneren van de kunst na het modernisme en postmodernisme en deze beschouwing elk op heel eigen wijze thematiseerde. Tot dit ensemble behoren onder meer Mirosław Balka, René Daniëls, Marlene Dumas, Cristina Iglesias, Niek Kemps, Reinhard Mucha, Juan Muñoz, Thomas Schütte, Jan Vercruyssen, Didier Vermeiren, Rodney Graham, Ann Hamilton, Matt Mullican en Tony Oursler. Behalve in bijzondere gevallen zullen we dit ensemble niet verder uitbreiden.

- Amerikaanse kunst

Het afgelopen decennium heeft het Van Abbemuseum in het bijzonder aandacht besteed aan actuele artistieke ontwikkelingen aan de Amerikaanse Westkust. De aandacht voor deze ontwikkelingen is ontstaan vanuit een denken dat zich dialectisch verhoudt tot de ontwikkelingen in de beeldende kunst in de jaren tachtig in Europa. Tentoonstellingen van Mike Kelley, Jason Rhoades en Paul McCarthy pasten in deze opzet. Van Mike Kelley en Jason Rhoades zijn de afgelopen jaren belangrijke installaties aangekocht.

In een ensemble als dit mag het werk van de Amerikaan Paul McCarthy niet ontbreken. Hij behoort tot de generatie kunstenaars waartoe ook Bruce Nauman en John Baldessari behoren en is een belangrijke inspirator voor de jongere generaties waarvan Mike Kelley en Jason Rhoades deel uitmaken. In 2004 organiseerde het museum een grote tentoonstelling van zijn werk *Brain Box Dream Box*, waarin ook een recente installatie, *Piccadilly Circus*, was opgenomen. Deze zaalvullende installatie is een belangrijk sleutelwerk van McCarthy waarin videoprojecties van performances zijn geïntegreerd in een constructie van elementen die als 'props' fungeerden in de performance. Het werk bevat verwijzingen naar de huidige politieke en culturele werkelijkheid van Amerika en de macht van de media- en entertainment-industrie en lijkt het failliet van de westerse consumptiemaatschappij in te luiden.

Het museum doet sinds enige tijd onderzoek naar de wisselwerking tussen ontwikkelingen in de Amerikaanse kunst aan de Westkust en de Europese kunst. Dit onderzoek ontwikkelt zich momenteel in twee verschillende richtingen. Enerzijds heeft het de vraag opgeroepen naar de specifieke identiteit van de Amerikaanse kunst, anderzijds spitst het zich toe op enkele belangrijke kunstenaars uit de generatie vóór Paul McCarthy, waaronder Allan Kaprow. Hij speelde een belangrijke rol in de ontwikkelingen in de kunst in het begin van de jaren zestig, toen kunstenaars de functie van de kunst wat betreft zijn verschijningsvorm en zijn verhouding tot gevestigde instituten op losse schroeven zetten. Ongetwijfeld zullen deze onderzoeken nieuwe inzichten opleveren die als basis kunnen dienen voor verdere uitbouw van zowel het tentoonstellingsprogramma als de collectie.

- **Martin Kippenberger**

Worden deze ontwikkelingen in Amerika gerelateerd aan soortgelijke ontwikkelingen in Europa, dan zou een belangrijk werk van de Duitse kunstenaar Martin Kippenberger niet in de collectie mogen ontbreken. Het museum heeft zich ingespannen om naar aanleiding van de tentoonstelling *Nach Kippenberger* in de herfst van 2003 een belangrijke installatie voor de collectie te verwerven, maar is hierin niet geslaagd. In verband met het beperkt aantal beschikbare werken en de hoge prijzen beschouwen we deze ambitie als niet meer realiseerbaar.

- **Jaren negentig tot nu**

Tijdens het verblijf in het tijdelijk onderkomen aan de Vonderweg is het museum begonnen met het introduceren van een nieuwe generatie kunstenaars die zeer actief en vol overtuiging multimediaal werk maakt vanuit eigentijdse referentiekaders. Dat heeft geleid tot enkele belangrijke signalerende thematentoonstellingen en een aantal solotentoonstellingen van jongere kunstenaars zoals Douglas Gordon, Jason Rhoades en Pierre Huyghe. Van deze kunstenaars zijn de afgelopen jaren werken aangekocht.

Een belangrijke volgende stap in de uitbouw van dit ensemble was de aankoop van het project *No Ghost Just a Shell* van Pierre Huyghe en Philippe Parreno in 2002. De aankoop bestaat uit 25 werken van 17 kunstenaars, waaronder Pierre Huyghe en Philippe Parreno zelf, Liam Gillick, Dominique Gonzalez-Foerster, Pierre Joseph, Joe Scanlan en Rirkrit Tiravanija. Het project is een reflectie zowel over de functie van gedeponeerde merknamen en logo's, als over de vorming van identiteit en individualiteit, en over de problematiek rond auteursrechten. Dit ensemble wordt aangevuld met aankopen van individuele kunstenaars uit deze groep, waaronder Dominique Gonzalez-Foerster en Joe Scanlan.

De verdere uitbreiding van dit ensemble is de komende jaren een van onze belangrijkste doelstellingen. Van groot belang daarbij is dat we dit collectieonderdeel een bredere geografische basis geven. We blijven werken aankopen van zowel Europese als Amerikaanse kunstenaars, maar willen daaraan toevoegen specifieke werken van artistieke gemeenschappen op specifieke locaties elders in de wereld. We denken daarbij aan gemeenschappen in een aantal grote steden zoals Jakarta, Warschau, Cairo, Teheran en Istanbul. Een eerste oriëntatie in deze richting zal resulteren in de Istanbul Biënnale 2005, die zal worden samengesteld door Charles Esche en Vasif Kortun. Tegelijkertijd onderzoekt het Van Abbemuseum het verschijnsel Biënnale in de vorm van een parallelle tentoonstelling. Daarbij gaat het om de relatie tussen de Biënnale als tijdelijk mega-evenement versus het museum als reflectief instituut met een historisch geheugen, aan de hand van de relatie tussen het Van Abbemuseum en de Istanbul Biënnale in het bijzonder. Door deze aan elkaar te relateren willen we reflecteren over twee belangrijke podia waarop de kunst op dit moment wordt getoond. Daarbij spelen zowel topografische als sociologische en politieke aspecten een rol. Met name zijn van belang de verhouding van de kunst en het instrument 'tentoonstelling' tot de plek en de mensen die er wonen en de noties periferie en centrum: Eindhoven, een relatief kleine stad in de periferie van Nederland maar in het centrum van Europa, versus Istanbul, een grote wereldstad in de periferie van Europa.

- **Journal**

Om het streven naar een duidelijke integratie van het beleid op het gebied van nationale en internationale kunst gestalte te geven, is het museum in 2003 gestart met *Journal*, een nieuwe serie signalerende presentaties en projecten van jonge kunstenaars van zowel Nederlandse als internationale origine. Uit deze projecten en presentaties zijn werken aangekocht van Jennifer Tee en Erik Wesselo. Met Tino Sehgal zijn we in gesprek over een aankoop.

Deze serie tentoonstelling wordt afgesloten met een presentatie van video's en films van kunstenaars die wonen en werken in Brussel. In de toekomst willen we de tentoonstellingen en projecten met jonge kunstenaars volledig integreren in het tentoonstellingsprogramma.

- **Kunst in de openbare ruimte**

Naast de aankopen voor de collectie heeft het museum in het verleden projecten in de openbare ruimte geïnitieerd in samenwerking met de dienst Maatschappelijke Ontwikkeling en de dienst Stedelijke Ontwikkeling en Beheer van de gemeente Eindhoven. Een nieuw project is de opdracht aan John Körmeling om een brug te ontwerpen die het restaurant beter voor publiek toegankelijk maakt.

- **Heroriëntatie op de collectie**

Een onderzoek naar het aankoopbeleid van Nederlandse kunst in de afgelopen 25 jaar leidde tot de tentoonstelling *Nederland Niet Nederland* waarin zowel de notie en het belang van het begrip 'Nederlandse kunst' als het aankoopbeleid zelf onder de loep is genomen. Bij de tentoonstelling wordt een symposium georganiseerd waarbij, uitgaande van de kunstenaars en de werken in de tentoonstelling, een discussie over de status quo van onze Westerse cultuur op gang zal worden gebracht. De tentoonstelling is samengesteld door 2 conservatoren op basis van een dialoog en subjectieve keuze en heeft aanleiding gegeven tot het uitnodigen van twee gasten, Manon de Boer en Lily van der Stokker, waarvan werken zijn of zullen worden aangekocht. Daarnaast zijn werken aangekocht van Atelier Van Lieshout en Suchan Kinoshita.

6. Ontsluiting van de collectie

6.1. Collectiepresentaties

- In huis

Het nieuwe museumgebouw voorziet in een verviervoudiging van de presentatieruimte, zodat naast de signalerende wisseltentoonstellingen ook de collectie permanent getoond kan worden. Tweederde deel van de tentoonstellingsruimte zal permanent gereserveerd worden voor collectiepresentaties, opgedeeld in drie soorten:

- permanente opstellingen van de belangrijkste werken (schilderkunst in het begin van de 20^e eeuw georiënteerd rond ontwikkelingen in Parijs: Chagall, Delaunay, Picasso, Braque, Gris, Mondriaan, Leger; ontwikkelingen in de jaren twintig van de vorige eeuw rond het constructivisme en De Stijl: Lissitzky, Van Doesburg, Mondriaan, Moholy-Nagy)
- langzaam wisselende presentaties van de belangrijke collectieonderdelen;
- frequentere kleine themapresentaties van kortere duur die inspelen op een actueel thema of een nieuwe aankoop.

Collectiepresentaties die in 2003 en 2004 in de nieuwbouw werden gerealiseerd:

Langdurige presentaties:

- *Kubisme: Braque, Chagall, Delaunay, Gris, Léger, Lipchitz, Mondriaan, Picasso* (19 januari 2003 – 8 februari 2004 en vanaf 5 juni 2004)
- *Lissitzky, Moholy-Nagy, Van Doesburg, Mondriaan* (vanaf 19 januari 2003)

Langzaam wisselende presentaties (duur ca. 6-9 maanden):

- *OVER WIJ/ABOUT WE* (Openingstentoonstelling nieuwbouw; 19 januari 2003 – 13 september 2003)
- *Van Broodthaers tot Horn* (schilderijen, sculpturen, installaties en fotowerken uit de collectie; 19 januari- 9 november 2003)
- *Posities in de schilderkunst 1970 – 1985* (13 september – 31 mei 2004)
- *Een op een; installaties uit de collectie (1968 – 1988)* (met als gast Angela Bulloch; 13 maart 2004 – 2 januari 2005)
- *NEDERLAND NIET NEDERLAND – Aankopen Nederlandse kunst 1980 – 2004* (14 november 2004 – 16 mei 2005)
- *Aernout Mik / Marjoleine Boonstra, 'Hongkongoria', 1997-1998* (13 december 2003 – 31 mei 2004)
- *Gary Hill, 'I Believe It Is an Image in Light of the Other', 1951'* (13 september 2003 – 14 maart 2004)
- *F.E. Walther* (13 september 2003 – 15 februari 2004)
- *Pop Art* (25 mei – 26 september 2004)
- *On Kawara, 'One Million Years* (vanaf 23 juni 2004)

Kort lopende presentaties:

- *Jeroen de Rijke & Willem de Rooij, 'Untitled', 2001* (studiopresentatie; 27 september – 9 november 2003)
- *Matt Mullican under Hypnosis*, 1996 (videotheekpresentatie; 13 september – 18 november 2003)
- *Schilderkunst uit het Interbellum* (29 november – 8 februari 2004)
- *M. Broodthaers* (22 november 2003 – 15 februari 2004)
- *JCJ Vanderheyden* (6 december 2003 – 31 mei 2004)
- *Un coup de dés* (vanaf 5 februari 2005)

Tentoonstellingen waarbij werken uit de collectie worden getoond in de context van het oeuvre van de kunstenaar:

- *Joseph Kosuth – Redefining the context of Art: 1968 – 2004*; torenproject (3 april – 28 maart 2004)
- *stanley brouwn; werken 1960-2005* (22 januari – 17 april 2005)

Buitenshuis

Buiten het museum zelf voert het Van Abbemuseum van oudsher een actief presentatiebeleid van de eigen verzameling:

- na een periode waarin het bruikleenverkeer werd teruggebracht in verband met de voorbereidingen voor de verhuizing en de opening van de nieuwbouw, heeft het museum het bruikleenverkeer van individuele werken met andere musea weer volop hervat;
- het verlenen van langdurige bruiklenen aan derden is eveneens hervat met een vernieuwing van de presentatie van kunstwerken in het totaal gerenoveerde stadhuis van Eindhoven.
- na een periode van omvangrijke collectiepresentaties in buitenlandse ligt de nadruk momenteel op het presenteren van de collectie in het nieuwe museumgebouw.

6.2. Ontsluiting

Het museum hecht grote waarde aan een goede collectieontsluiting voor diverse doelgroepen. Daarbij wordt gebruik gemaakt van zowel traditionele als geavanceerde middelen. Ter gelegenheid van de opening van het museum zijn de volgende prioriteiten gerealiseerd:

- **De publicatie van het collectieboek**

Bij de opening van de nieuwbouw is een volledig geactualiseerde catalogus van de collectie in boekvorm verschenen. Op basis van de bijgewerkte en vernieuwde collectieregistratie werd hieraan de laatste jaren gewerkt door een 8-tal (ook externe) auteurs.

- **De publicatie van het boek *Schildpad met roos en mes***

Op initiatief van de stichting *Vrienden van het Van Abbemuseum* is de publicatie gerealiseerd van het boek *Schildpad met roos en mes*, geschreven door Cornel Bierens. Het boek richt zich op een lezerspubliek tussen 12 en 18 jaar. Samen met Cornel Bierens, is een concept ontwikkeld dat aansluit bij de belevingswereld van de doelgroep en waarin de hoogtepunten uit de collectie in romanvorm besproken worden. Ook dit boek is verschenen bij de opening van het nieuwe museum.

- **Automatisering collectiebeheer- en informatiesysteem**

Het museum streeft naar een volledige ontsluiting van de collectie met behulp van hedendaagse informatie- en communicatietechnologie. Voorbereidende werkzaamheden, zoals de invoering van het collectiebeheersysteem *The Museum System* (TMS), zijn grotendeels afgerond. Momenteel wordt de laatste hand gelegd aan de teksten bij ca. 200 belangrijke werken uit de collectie.

Het bedrijf C-It heeft de opdracht gekregen voor het ontwerp van een interface tussen de databases van het collectiebeheersysteem *The Museum System* (TMS), het bibliotheeksysteem (VUBIS) en het tentoonstellingsarchief (VUBIS). De interface met TMS is intussen opgeleverd, de interface met VUBIS moet nog gerealiseerd worden.

- **Uitbouw website**

Sinds 1994 beschikt het Van Abbemuseum over een eigen website. In januari 2003 heeft deze een nieuwe vorm gekregen en is aanzienlijk uitgebreid. De website geeft informatie over alle activiteiten van het museum en toont een klein aantal werken uit de collectie. Ook kan via de website gereserveerd worden voor een aantal activiteiten. Op termijn zal de site worden uitgebouwd tot een on-line collectie-informatiesysteem. Voor dit omvangrijke project is financiële ondersteuning ontvangen van de provincie Noord-Brabant in het kader van het *Stimuleringsbudget Musea provincie Noord-Brabant 1998*.

- **Wetenschappelijk onderzoek**

In 1998 heeft het museum van de Mondriaan Stichting een beurs ontvangen voor een wetenschappelijk onderzoek naar de grondslagen van het collectie- en tentoonstellingsbeleid vanaf 1936 tot heden. Directe aanleiding voor deze aanvraag was de reeks collectiepresentaties samengesteld door de voormalige directeurs van het museum. Deze samenwerking bood de unieke mogelijkheid belangrijke informatie over hun beleid in te winnen. Dit onderzoek was van dusdanige kwaliteit dat het resulteerde in een promotieonderzoek. De publicatie zal uitgegeven worden door Artimo en in maart/april 2005 verschijnen.

Een nieuw onderzoeksproject betreft de positie van het museum in de 21ste eeuw en zijn functie in het publieke domein. Dit onderzoek is opgestart i.s.m. het MUHKA in Antwerpen, het GFZK in Leibzig, het

tijdschrift Afterall, Londen/Los Angeles en Siemens Arts Program, München. Dit is een project dat uitgewerkt zal worden over meerdere jaren en waarvan de eerste resultaten naar buiten zullen worden gebracht in 2006.

- **Activiteiten educatieve dienst**

Met ingang van 2001 is begonnen met het opzetten van een afdeling educatie & interpretatie die beleid op dit gebied voorbereidt en uitvoert. De afdeling educatie & interpretatie verzorgt inhoudelijke informatie voor verschillende publieksgroepen en organiseert verschillende activiteiten in het museum. Tot de inhoudelijke informatie in het museum behoren bijvoorbeeld de wand- en zaalteksten en documentair audiovisueel materiaal. Via de website wordt inhoudelijke informatie, zoals lesmateriaal voor het voortgezet onderwijs, buiten het museum gebracht. Daarnaast vallen activiteiten als rondleidingen, cursussen en museumlessen voor het lager onderwijs onder de verantwoordelijkheid van deze afdeling. Ook het lezingenprogramma op donderdagavonden in het auditorium valt onder de verantwoordelijkheid van deze afdeling.

In het kader van een aantal organisatorische wijzigingen zijn vanaf 1 januari 2005 de afdelingen educatie & interpretatie en communicatie samengebracht in de afdeling 'externe betrekkingen', onder leiding van een afdelingshoofd.

- **Living Archive**

Het Van Abbemuseum bezit een omvangrijk archief met informatie over zijn tentoonstellingsgeschiedenis en zijn collectie. We beschouwen dit archief als een belangrijk onderdeel van onze collectie dat we eveneens willen openen voor het publiek. Vanaf het voorjaar van 2005 zullen verschillende onderdelen daarvan in wisselende tentoonstellingen worden gepresenteerd.